

ชื่อเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ ๕ ขั้น (๕ STEPs) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สาระหน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต
ในสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนเทศบาล ๓ (วัดแก้วพิจิตร)

ผู้วิจัย นางสาวสุภาวีกา บุญญวรรตน์

ปีที่วิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

บทคัดย่อ

การวิจัย ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและตรวจสอบนิยาม กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) (2) เพื่อการพัฒนาและหาคุณภาพและประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (3) เพื่อนำการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ(4) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล ๓ (วัดแก้วพิจิตร) สังกัดเทศบาลเมืองปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน (2) ชุดกิจกรรมประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ (4) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ และ (5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 10 ข้อความ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (%) และค่าการทดสอบ ที่ (t-test Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานสำหรับนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและตรวจสอบนิยามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และการพัฒนาชุดกิจกรรม ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะและศักยภาพความเป็นสากล คือ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมีทักษะในการค้นคว้า แสวงหาความรู้ และมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็น สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะชีวิต ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ตลอดจนทั้งเป็นตัวช่วยพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำให้เด็กไทยสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพอีกด้วย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์จัดเป็น ความสามารถของนักเรียนในการจำแนก แยกแยะหมวดหมู่ หรือองค์ประกอบ ซึ่งอาจเป็นเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการหาความสัมพันธ์ และการเชื่อมโยง ข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนจนสามารถตัดสินใจหรือ สรุปเนื้อความได้อย่างถูกต้อง องค์ประกอบของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ การสังเกต การตีความ การพยายามทำความเข้าใจ และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนวิธีหนึ่ง

2. คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด และคุณภาพของชุดกิจกรรม ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) และชุดกิจกรรม ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการทดลองเพื่อการปรับปรุงแก้ไขทั้ง 3 ครั้ง การทดลองครั้งที่ 1 แบบเดี่ยว 1:1 กับนักเรียน 4 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 65.00/61.43 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ การทดลองครั้งที่ 2 แบบกลุ่ม 1:10 กับนักเรียน 12 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.62/70.48 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และการทดลองครั้งที่ 3 ภาคสนาม 1:100 กับนักเรียน 27 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.62/83.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรม ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีค่าประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยเท่ากับ 87.01/85.96 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

4. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล ๓ (วัดแก้วพิจิตร) จำแนกเป็น

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00) จำนวน 8 คน และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50) จำนวน 15 คน

4.3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5 STEPs) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจโดยรวม เท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก